

Höstmöte den 19/9 2012

Mötet inleddes med att förra ordföranden Marianne Nilsson hälsade alla välkomna och då riktade hon sig speciellt till dagens alldeles speciella gäst, Kent Vikingsson från Ekelunds Linneväveri i Horred.

Ekelunds har sällan tid att ställa upp på informations- eller presentationsmöten mm utanför fabriken i Horred så detta, kvällens framträdande, är ett unikt undantag från deras policy.

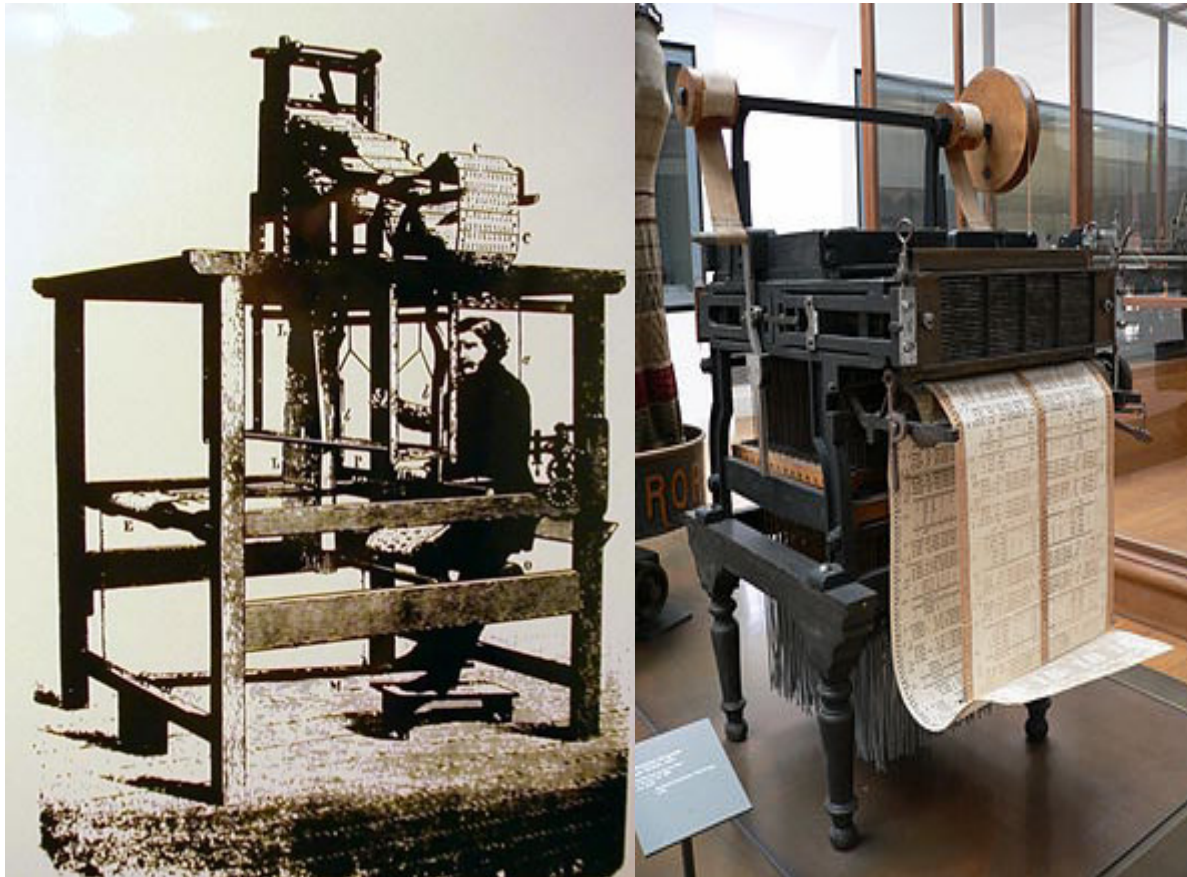
Kent Vikingsson inledde med att upplysa om att Ekelunds är ett mycket gammalt företag. Han sa att företaget fyllde 84 år då USA bildades, dvs. den 4 juli 1776. Det är således ett mycket gammalt företag men ett av världens modernaste. En av anledningarna till detta är att, till skillnad från många andra textilföretag, ägarna redan tidigt avsatte vinstmedel till återinvesteringar i företaget i stället för att förbruka vinsterna till konsumtion.

Av produktionen idag går hälften av försäljningen till svenska marknaden och den andra hälften till ett 25-tal länder runt om i världen.

[Mycket av produktionen sker i så kallade Jacquard vävstolar uppkallade efter fransmannen *Joseph-Marie Jacquard* (1752–1834). Han konstruerade 1805 en speciell vävstol där mönsterbildningen styrdes av hålkort, jacquardvävstolen. Det geniala är att mönsterbilden i väven skapas genom att färgen i varp och vävtrådar framhävs genom det sätt som inslaget sker, och detta samtidigt bildar den färdiga textilen. Jacquardvävstolen fick snabbt genomslag. Det har uppskattats att det redan efter 20 år (1825) i vävarstaden Lyon, Jacquards hemstad, fanns omkring 10 000 vävstolar byggda enligt jacquardprincipen.

Jacquardvävstolen var en tidig tillämpning av binär digitalteknik, samma teknik som är förutsättningen för dagens datorer. Till skillnad från skaftvävstolar, som har minst två trampor — men kan ha många fler — klarar sig en jacquardvävstol med endast en trampa även för de mest komplicerade mönster.

Jacquard är en väv med ett dekorativt mönster som är alltför komplicerat att vävas på en vanlig skaftvävstol. I äldre tider behövde vävaren medhjälpare som lyfte enskilda eller grupper av varptrådar enligt en särskild plan för att åstadkomma önskade komplicerade mönster. Detta utfördes ofta av barn. I Kina har det förekommit att vävstolar för komplicerade mönster var byggda i två "våningar", där medhjälparen satt på den övre våningen och drog i de rätta trådarna på kommando av vävaren i våningen under. I stora väverier var *mönsterläsare* en egen yrkeskategori.] (Anm. Dessa tre stycken är hämtade från Wikipedia).

Eftersom dessa jacquardvävstolar med tiden blev lite för höga för att kunna sätta upp dem i ett vanligt hem lades grunden för den textilindustri som Ekelunds linneväveri idag är ett exempel på.

Ekelunds använder bara naturfibrer i sina produkter, lin eller halvlinne och bomull. Färgning av fibrerna sker både i Tyskland och Sverige. Lin används i lite elegantare produkter. I halvlin består fibrerna till hälften av lin (i väftrådarna) och bomull (i varpen).

Kent V. upplyste om att för att producera 1 kg bomull gick det åt 30 ton= m^3 vatten. Detta är inte speciellt hållbart i längden så därför arbetar Ekelunds på att fasa ut bomull ur sin produktion på 10-års sikt. I stället skall de använda regenererade fibrer, viskoser från främst svensk björk. I Sverige producerar till exempel Södra Skogsägarnas massabruk i Mönsterås denna typ av råmaterial för textilframställning.

Skulle man övergå till att använda ekologiskt producerad bomull skulle den produktionen endast räcka till en näsduk per person och år.

Ekelunds ger årligen ut en katalog med ungefär 900 olika produkter. Olika produkter säljer olika bra på olika kontinenter. Ekelunds riktar sig i sin försäljning inte till några grossister utan direkt till detaljisterna.

Det äldsta mönstret som fortfarande vävs, det så kallade jaktmönstret, skapades 1875. I t.ex. USA finns ungefär 900 så kallade Scandinavian shops och i dessa säljs mest produkter med traditionella svenska mönster medan man i t.ex. Japan köper många produkter med Mumin-mönster. I Italien, där det finns många mindre textilbutiker kvar, köper man produkter med mycket färg i olika former.

I Belgien produceras idag lin av den bästa kvaliteten. De största enskilda produkterna idag är handdukar och löpare. De produceras med den så kallade Rainbow-tekniken, en flerfärgsteknik där man använder gul, röd och blå tråd i varpen och en oblekt väftråd. Detta innebär att man kan producera många olika produkter med samma grunduppsättning i vävstolen. Läger man dessutom till trådar av svart, grönt och oblekt garn ges ytterligare möjlighet att skapa många nya nyanser. Detta kallas pixel-vävning eller 6-färgsteknik.

Störst risk att Ekelunds produkter kopieras är i Italien medan man i Kina inte ser något hot eftersom deras maskiner är mycket enklare och mycket mer görs för hand vilket ger större variation i kvalitet och dessutom är de urdåliga på design. Sammantaget ger detta att deras produkter är av sämre kvalitet än Ekelunds egna produkter.

Ekelunds producerar även specialbeställningar i små kvantiteter och det är vanligt att företag vill ha speciella produkter i miniserier och då får de också betala den merkostnad som detta innebär.

2008 gjorde man ett nytt lyckat experiment. Man designade en disktrasa, inte i bomull, utan i bambuviskos, som har 5 gånger högre uppsugningsförmåga än en vanlig disktrasa. Bambukum har dessutom den egenskapen att den är antibakteriell dvs. den kommer inte att lukta illa, som en vanlig Wetex trasa gör efter ett tag. Ekelunds producerar idag disktrasor i en takt av ung. 30000 st per månad.

Bambu produceras bara i Kina så Ekelunds företag därför en resa, för att säkerställa kvaliteten och att förvissa sig om att produktionen inte i något led innehöll oacceptabla moment som t.ex. barnarbete eller liknande. Man följde fibrernas väg från plantagerna via massabruken och spinnerierna, färgerierna och ända till marknaden. Man ville förvissa sig om förhållandena på fabrikerna och att inga bekämpningsmedel eller att produktionen av råvaran bambu skedde i

konkurrens med Pandornas behov av bambu. Det handlade om olika typer av bambu, så inget negativt påverkade bambuproduktionen.

Skall man tillverka Premiumprodukter kräver detta även att förpackningarna är av hög kvalitet och marknadsunika.

Ekelunds tillverkar t.ex. varor i ruggat material, dvs. man gör varan färdig och därefter rivs ytan till en flanell-liknande yta, som blir mycket mjuk och behaglig, ett sådant exempel är de så kallade 'snutte-filtarna'.

I vanlig produktion använder Ekelunds 20 trådar per cm i varpen men i vissa produkter ökas detta till 70 trådar i varpen. Detta medför att de kan producera mycket fina och detaljrika mönster. Tyvärr går inte gamla rena linnemönster, innehållande mycket tunt lingarn, att producera idag då linet inte håller för den maskinella tillverkningen. 100% lin är väldigt stumt och går lätt av. Dessa vävnader tillverkades en gång i tiden med stort inslag av manuell vävning.

Däremot har intresset för tunna mattor återkommit från att en period ha varit 'ute'. Idag vävs de i den så kallade 6-färgstekniken och säljs i tämligen stora volymer.

I fabriksbutiken kan man köpa varor av II:a sortering men eftersom produktionen är så pålitlig och ganska felfri blir dessa produkter ganska sällan producerade. Detta beror ju ytterst på att Ekelunds har en så rigorös kvalitetskontroll både under produktionen och i slutbesiktningen. Trots denna rigorösa kontroll blir således II:a sorteringsprodukter sällsynta.

Vi är, om vi har vägarna förbi Horred, välkomna och titta in i fabriksbutiken för att eventuellt göra några fynd.

Med detta avslutade vår gäst Kent Vikingsson sin presentation av Ekelunds Linneväreri och dess produkter, som han med olika vackra produkter, som cirkulerat runt bland åhörarna under presentationen, exemplifierade de olika produkter och tekniker Kent informerat om.

Som en avslutande gest från Ekelunds erbjöds de närvarande att erhålla var sina två exempel på produkter som Ekelunds tillverkar.

Vi riktade ett stort TACK till Kent Vikingsson för den mycket intressanta och informativa presentationen av Ekelunds Linneväveri och deras produkter och olika tillverknings tekniker.

OBS : Ingen av jacquard mönsterexemplen i texten ovan kommer från Ekelunds utan är bilder som jag plockat ihop från andra tillfällen men som ändå kan tjäna som exempel på hur olika mönster kan bli i en jacquardvävstol.

Noterat, sammanställt och bildsatt under och efter Höstmötet av Kenneth Thulin 2012-09-20